Маловодный орто мектеби

26.01.2023

Реферат

Темасы: Кыргыз тили

7”г” класс

Мугалим: Жаналива Г.Ж
Окуучу: Култаев У.К

Темасы: Кыргыз тили

Планы:1. Кыргыз тили- кыргыз элинин улуттук тили

2.Эл тарабынан жаралган мурастары

Окуучунун идеясы менен жазылган пикир реферат

		бышыктоо)	туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.10.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат жана бышыкташат. 3.10.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.10.5. Сөздүк менен иштешет.				сүрөт менен иштөө
	11	**Жай мезгили Эмне кылат? (аралаш)**	3.11.1. Жаны сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.11.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.11.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.11.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.11.5. Сөздүк менен иштешет.	1	4.05	Окуу китеби 66-бет, 3 - көнүгүү (сүйлөмдү туура түзүп жазгыла).	**Уюлдук телефон**
	12	**Кайталоо** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.12.1. Сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.12.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.12.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.12.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.12.5. Сөздүк менен иштешет.	1	9.05	Окуу китеби, 68-бет, тематикалык тапшырма (тандоо боюнча 2 текст).	Угуп жат жазуу (Компьютер, уюлдук телефон аркылуу)
Кыргыз элинин маданияты	13	**Жаныбарлардын талашы Кыймыл аракеттин өткөн чагы. (аралаш)**	3.13.1. Өтүлгөн грамматикалык каражаттардын маанисин түшүнүшөт. 3.13.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.13.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.13.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.13.5. Сөздүк менен иштешет.	1	10.05	Окуу китеби, 69-бет, 3 - көнүгүү (ыр жаттоо)	Компьютер, уюлдук телефон жардамы менен сүрөт менен иштөө
	14	**Китепканада** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.14.1. Жаны сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.14.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.14.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат жана муундарга бөлүшөт.	1	11.05	Окуу китеби, 71 – бет, 5 –көнүгүү (табышмакты жазып, жообун тапкыла)	**Телесабак**

Кыргыз тили

План:1 .Кыргыз тили- кыргыз элинин улуттук тили.

2.Эл тарабынан жаралган мурастар.

Кириш сөз: Ата-бабабыз бизге көөнөрбөс сөз казынасын мурастап берип кетиптир.Аларды окуп үйрөнүү,аң сезимибизди,тилибизди байытуу биздин милдет.”Өнөр алды кызыл тил” деп калкыбыз сөз өнөрүн абдан барктаган.Ошон үчүн “Манас” сыяктуу улуу эпосту жаратып кетишкен. Ата-бабадан калган мурасты сактоо биздин милдетибиз!

1. Кыргыз тили-кыргыз элинин улуттук тили,улуттук маданиятынын формасы,Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили болуп саналат. Кыргыз тили теги боюнча түрк тилдеринин системасына кирет да,алтай тили менен бирге чыгыш хун бутагынын кыргыз-кыпчак тобун түзөт.

   Адабий тилдин биринчи жана негизги шарты катары анын жазуу жүзүндө берилишин эсептөө керек. Өзүнүн жазуу системасы бар элдерде гана жазма адабий тил өнүгүшү мүмкүн. Кыргыз эли өзүнүн кыйла кылымдык өнүгүү тарыхында ар кайсы жазуу системаларынан пайдаланып келгендигине карабастан,улуттук жазмасына Октябрь революциясынан кийин гана жетишти.Демек,кыргыз жазма адабий тили советтик түзүлүштүн жемиши болуп эсептелет.

   Бирок жазуунун болушу адабий тил үчүн негизги шарт болгон менен, бирден-бир жеке белгиси да эмес.

   Кагаз бетине түшүрүлгөн өткөн эстеликтеринин же азыркы “сабатсыз жазылган”жазмалардын бардыгын эле адабий тилдин үлгүсү катары кароого болбойт. Тактап айтканда,революцияга чейинки мезгилдерде эле кыргыз тилинде,негизинен,кол жазма түрүндө калк арасына таралган көбүнчө ыр түрүндөгү чыгармалар(мисалы, Молдо Кылычтын,Тоголок Молдонун,Молдо Нияз ырчынын,Ысак

		3.14.4. Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.14.5. Сөздүк менен иштешет.				
15	**Эки чычкан. /–сынар, -синер, -сунар, -сүнөр мүчөсү/** (билим жана билгичтикти өркүндөтүү)	3.15.1. Жаны сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.15.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.15.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат жана кесиптик сөздөрдү билишет. 3.15.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.15.5. Сөздүк менен иштешет.	1	16.05	Окуу китеби 72-бет, 2 – көнүгүү (абзацты көчүрүп жазгыла)	**Угуп кабыл алуу** (Компьютер, уюлдук телефон аркылуу)
16	**Чач тарачта** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.16.1. Тексттин маанисин түшүнүшөт жана ал тууралуу билишет. 3.16.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.16.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат жана билишет. 3.16.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.16.5. Сөздүк менен иштешет.	1	17.05	Окуу китеби, 73 – бет, 3 – көнүгүү	**Телесабак**
17	**Көнүгүү. Машыгуу. Текст “Эки жолдош”** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.17.1. Текст аркылуу “жолдош” деген сөздүн маанисин түшүнүшөт. 3.17.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.17.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат жана билишет. 3.17.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.17.5. Сөздүк менен иштешет.	1	18.05	Окуу китеби, 75-бет, 3-көнүгүү	**Компьютер, уюлдук телефон, диктофон.**
18	**Кыргыз элинин кол өнөрчүлүгү. Боз үй.** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.18.1. Жаны сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.18.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.18.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.18.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.18.5. Сөздүк менен иштешет.	1	23.05	Окуу китеби, 76 – бет, 2 – көнүгүү (текстти которуп жазгыла)	**Телесабак**

Шайбеков жана башкалардын ырлары,санаттары,казалдары)жаралган

2. Кылымдардан кылымга көөнөрбөй жашап келген эл чыгармачылыгы-ошол элдин акыл-эсинен,эмгегинен,турмуштук тажрыйбаларынан улам жаралган. Элдик обон-күү,кол өнөрчүлүк сыяктуу өнөрлөр менен бирдикте эзелтен бери жашап келе жаткан тил өнөрү да тынымсыз өсүп-өнүгүп олтуруп,ошол элдин руханий дүйнөсүнүн көркөм дөөлөтүнүн деңгээлин аныктай алган.

Эл тарабынан жаралган лирикалык,эпикалык,дидактикалык чыгармалар замандар бою сакталып,атадан-балага,укумдан-тукумга ыйык керээз катары сакталып келет. Ал мурастар элдин сыймыгы,мактанчы гана болбостон,бүгүнкү күндөгү маданиятыбыздын,адабиятыбыздын өнүгүшү үчүн сүйөнүч болуп берет.Келечекке үлгү сабак боло турган пайдалуу байкоолорун “сөз берметтерине” сиңирип,накыл кептерди,макал,лакаптарды жаратышкан.

Жыйынтыктоо: Биз,байыркы кыргыздардын урпактары,аларга миң мертебе рахматыбызды айтып,түбөлүк таазим кылууга милдеттүүбүз.Мен үчүн кыргызмын деген сөз, бул биринчиден,кыргыз тилин бекем сактайм деген түшүнүктү билдирет.Кыргыздарда “Эне тили болбой,эл болбойт” деген макал бар. Азыркы учурда кыргыз тилин өнүктүрүү үчүн түрдүү булактар бар жана аларды өркүндөтүү да биздин милдет.Эмне үчүн бул тилде жаштар арасында сүйлөө актуалдуу эмес; бул суроону кандай чечсе болот жана кыргыз жараны үчүн бир идеология,дүйнөгө болгон бир көз караш болбосо,бир багытта өнүгүү кыйын. Андан кийин гана аны жайылтып,көздөгөн максаттарга жетүү жолу тездеттирилет деп ойлойм.

			3.5.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт.				
	6	**Өтүнүч сөздөр Этиштин келер чагы.** (аралаш)	3.6.1. Сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.6.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.6.3.Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.6..4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.6.5. Сөздүк менен иштешет.	1	25.04	Окуу китеби, 59-бет, 2 – көнүгүү (өтүнүч сөздөрдү жазгыла) .	**Презентация** (Компьютер, уюлдук телефон аркылуу)
	7	**Кайталоо** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.7.1. Өтүлгөн грамматиканы бышыкташат.. 3.7.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.7.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.7.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.7.5. Сөздүк менен иштешет.	1	26.04	Окуу китеби, 60 – бет, 2 – көнүгүү	**Угуп кабыл алуу** (Компьютер, уюлдук телефон аркылуу)
Белгилүү даталар	8	**Белгилүү даталар Качан?** (аралаш)	3.8.1. Жаны сөздөрдүн маанисин түшүнүшөт. 3.8.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.8.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.8.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.8.5. Сөздүк менен иштешет.	1	27.04	Окуу китеби 60-бет, 4 - көнүгүү	Компьютер, уюлдук телефон жардамы менен сүрөт менен иштөө
	9	**Жеңиш майрамы** (билим жана билгичтикти бышыктоо)	3.9.1. Алган билимдерин пайдаланышат. 3.9.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү туура улап жазууга көнүгүшөт. 3.9.3. Сабакка байланыштуу сөздөрдү кайталап айтышат. 3.9.4.Сүрөт аркылуу сүйлөшөт. 3.9.5. Сөздүк менен иштешет.	1	2.05	Окуу китеби, 63 – бет, 3 – көнүгүү (ырды жаттагыла)	**Телесабак**
	10	**Жыл мезгилдери Кандай? Качан? – дын мүчөсү.** (билим жана билгичтикти	3.10.1. Текст аркылуу өз билимдерин текшеришет. 3.10.2. Сөздөрдүн аягына мүчөнү	1	3.05	Окуу китеби, 65-бет, 3-көнүгүү	Компьютер, уюлдук телефон жардамы менен